

FNV bijdrage aan:

De internet consultatie internetconsultatie over de voorgestelde aanpassingen in de regelgeving omtrent asbest.

15 maart 2021

Inleiding:

Voor de FNV staat de gezondheid en veiligheid van werknemers voorop. Werknemers mogen niet ziek worden door hun werk. De Arbowet, Arbobesluit en Arboregeling geven dit ook aan en zijn daar op gericht: bovendien, daar waar het gaat om het werken met kankerverwekkende stoffen, zijn extra bepalingen aan wet- en regelgeving toegevoegd. Datgene wat technisch haalbaar is dient te worden ingezet om de gezondheid van werknemers te beschermen en verdere minimalisatie van de blootstelling, indien mogelijk ook onder de grenswaarde, is hierbij het uitgangspunt.

Wat betreft de voornemens van het kabinet om aanpassingen in de regelgeving omtrent asbest(verwijdering) door te voeren, **benadrukt de FNV** dat het voorzorgsprincipe bij het werken met asbest wat ons betreft voorop dient te staan. Zolang niet volstrekt duidelijk is om welke asbesttoepassingen het gaat (type asbest, wijze van toepassing etc) en dus ook niet duidelijk is welke gezondheidsrisico's zijn te verwachten bij het te verwijderen asbest dienen te meest stringente veiligheidsmaatregelen in acht te worden genomen. Wij kunnen ons enkel vinden in een risicobenadering, wanneer in die benadering rekening wordt gehouden met de vrijwel altijd weerbarstige praktijk: vensterbanken zitten niet geklemd, liggen niet 'voor het oprapen' in de woning, vensterbanken zitten vaak muurvast, er is in geschroefd, het zit gelijmd en is veelal niet keurig in 1 stuk te verwijderen. Het gaat niet enkel om 'in kunstofgebonden of imitatiemarmere asbesttoepassingen (Groep A) ', het gaat evenzeer om de wijze waarop deze asbesttoepassingen zijn geplaatst en wel of niet veilig kunnen worden weggehaald. Om een inschatting te kunnen maken van de risico's, zien wij een stevige rol weggelegd voor de gecertificeerde asbestinventarisatie-bedrijven. Het nieuwe SMART-nis instrument biedt hierbij hulp.

Dat geldt evenzeer voor asbest op daken. Ook daar is asbest geplaatst met de bedoeling om daar vele tientallen jaren te liggen. Asbestdaken zijn daarom, zoals TNO ook heeft aangetoond, vrijwel altijd verweerd. Een uitzondering maken voor niet-verweerde asbestdaken waardoor deze zonder certificaat in klasse A kunnen worden verwijderd is daarom onbegrijpelijk. Asbestcement toepassingen in een buitensituatie, behalve wanneer zij sterk zijn verweerd, worden nu in Groep A geplaatst. De vraag hierbij is wie de mate van verweerdheid gaat bepalen. Is dat de timmerman zelf? De boer als opdrachtgever? Het is bovendien onduidelijk wie in de eerste fase van de asbestinventarisatie gebruik gaat maken van SMART-nis.

Voorgestelde wijzigingen Arbobesluit:

Het vaststellen van het blootstellingsniveau wordt uitgevoerd met gebruikmaking van een door Onze Minister aan te wijzen beoordelingsinstrument, dat gelet op de stand van de wetenschap is ontwikkeld op basis van meetgegevens. Dit is reeds gangbaar, maar of "een door de werkgever of degene die opdracht geeft tot de werkzaamheden met asbest, zelf te verrichten of in opdracht te laten verrichten meting die specifiek is afgestemd op de werkwijze en de situatie ter plaatse conform een voor dat doel geschikte genormaliseerde meetmethode" (zie het voorgestelde Artikel 4.47. Vaststellen van het blootstellingsniveau en monsterneming, lid 2b) kan alleen worden uitgevoerd door een persoon met aantoonbare deskundigheid op het gebied van blootstellingsonderzoek (lid 3 van dit artikel) . Duidelijk moet zijn wat die deskundigheid inhoudt.

Het stelsel verbetert, aldus de voorstellen, door het instrument certificatie, als manier om deskundigheid bij het verwijderen van asbest te bevorderen en aan te tonen, gericht in te zetten op die activiteiten waarvoor dat ook echt nodig is. Zoals hierboven reeds gezegd, ten allen tijde zal er een gecertificeerd deskundige de inventarisatie dienen te maken om zo een goed inschatting te maken van de te verwachten risico's bij verwijdering, dit kan een werkgever of opdrachtgever niet zelf doen. Zowel asbesttoepassing als het proces van verwijdering en sloop bepalen de eventuele mate van risico op een hoge blootstelling. Beide aspecten **volgens de FNV** dienen daarom goed en deskundig in kaart te worden gebracht.

Het uitgangspunt om de feitelijke risico's (nog) meer bepalend te laten zijn voor de te nemen maatregelen zijn begrijpelijk. De verplichting voor de werkgever om de blootstelling tot onder de grenswaarden te brengen blijft het uitgangspunt. Dit uitgangspunt krijgt meer nadruk en de werkgever worden hiertoe ook meer handvatten en concrete aanwijzingen geboden o.a. via het SMART-nis.

De verplichting tot certificatie wordt gekoppeld aan asbesttoepassingen waarvan in het algemeen gesproken verwacht mag worden dat deze de potentie hebben om te leiden tot een hoge blootstelling aan asbestvezels. Dit voorstel werkt alleen wanneer vooraf de asbestinventarisatie is gedaan door een gecertificeerd asbestinventarisatie bedrijf. Wij begrijpen uit de

voorstellen dat dit ook inderdaad het geval zal zijn. **FNV: wel dient het begrip ‘hoge blootstelling’ te worden geëxpliciteerd**, dat is ons niet geheel duidelijk.

Het loskoppelen van de risicoklassen aan certificatie: voor de FNV begrijpelijk, wel onder de voorwaarde dat de inventarisatie voor het verwijderen door gecertificeerd bureau wordt gedaan. Overigens, binnen de risicoklassen 1 en 2 blijft het uitgangspunt dat werkgevers de bijbehorende maatregelen afstemmen op de daadwerkelijke risico's.

Of certificatie verplicht is, wordt niet meer afhankelijk van het aantal vezels in de lucht tijdens een specifieke asbestverwijdering op die bepaalde plek. De verplichting wordt gekoppeld aan asbesttoepassingen waarvan in het algemeen gesproken verwacht mag worden dat deze de potentie hebben om te leiden tot een hoge blootstelling aan asbestvezels. Dit is een veel “statischer” en dus robuuster criterium omdat het aanwezige asbest bepaalt of er gecertificeerd verwijderd moet worden, en dit niet afhangt van de vraag of op die plaats door een bepaalde asbestverwijderaar al dan niet tijdens de verwijdering een blootstellingsniveau (net) boven of (net) onder de grenswaarde wordt bereikt (iets waarmee bovendien gesjoemeld kan worden). De specifieke aanpak of methode van de verwijdering kan dan nog invloed hebben op de verwachte blootstelling (en dus de risicoklasse en de maatregelen die bij de risicoklasse horen), maar dit kan niet meer leiden tot vervallen van de certificatieplicht. **Op zich is de FNV van oordeel dat dit een goede ontwikkeling is**, immers in de oude systematiek kon de asbestsaneerder met behulp van ‘terugschaling’ (het inzetten van extra beheersmaatregelen) ervoor zorgen dat asbest dat eigenlijk in risicoklasse 2 moest worden weggehaald, met toedoen van certificering, uiteindelijk in risicoklasse 1 kon worden verwijderd, nu zonder certificering. Daarnaast, de noodzaak om per definitie te certificeren in risicoklasse 2 blijkt op basis van verkregen data niet altijd nodig. Er zijn tevens in risicoklasse 1 (waarbij onder de grenswaarde wordt gewerkt) toch situaties te bedenken waarbij certificering, gezien de kans op (onvoorzien) hoge blootstelling, nodig is.

Maar de vraag rijst wel: is het de asbesttoepassing of is het proces van asbestverwijdering de belangrijkste veroorzaker van een mogelijk hoge blootstelling? **De FNV** wil dat met name het proces van verwijdering goed in kaart wordt gebracht: veel werknemers in de asbestsloop zijn iedere dag weer bezig met asbestverwijderings-processen. Juist het slopen van oud veelal moeilijk los te krijgen asbestdelen geeft ons inziens kans op hoge blootstellingsduur, zeker als dit het hoofdbestanddeel is van het werk.

Asbesttoepassingen waarvoor geen certificatieplicht gaat gelden, zijn die toepassingen waarvan duidelijk is dat bij verwijderingswerkzaamheden de blootstelling aan asbestvezels in het algemeen beperkt blijft (zelfs wanneer zich incidenten zouden voordoen, bijvoorbeeld door menselijke fouten, onzorgvuldige uitvoer, of andere gedragselementen). Duidelijk moet zijn dat er niets veranderd is aan het inzicht dat asbest een gevaarlijke stof is. Uiteraard staat de FNV pal achter dit onveranderd uitgangspunt. Voor opdrachtgevers betekent de wijziging dat zij bij de asbesttoepassingen die niet worden aangewezen als “met de potentie tot hoge blootstelling” meer vrijheid hebben bij het maken van een keuze of zij de werkzaamheden laten verrichten door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf, of door bijvoorbeeld eigen (specifiek) deskundige medewerkers. **De FNV is het met dit laatste oneens:** wij voorzien dat onvoldoende deskundigheid aanwezig is bij de zgn. eigen (specifiek) deskundige medewerkers en er op deze wijze toch weer een mogelijkheid wordt geboden om ‘langs de lijnen van de wet’ werknemers aan het werk te zetten die onvoldoende beschermd asbest gaan verwijderen, zelfs nadat een asbestinventarisatie heeft laten zien dat het gaat om toepassingen waarvan duidelijk is dat bij verwijderingswerkzaamheden de blootstelling aan asbestvezels beperkt blijft. Dit was in de oude systematiek een probleem en blijft ons inziens ook in de voorgestelde systematiek een probleem; een probleem dat kan en moet worden opgelost.

Niet- of slecht gebonden asbest blijft altijd binnen de kaders van certificering. Dat is een terechte keus en rechtvaardigt dat voor deze groep asbesttoepassingen borging van de deskundigheid door middel van een bedrijfscertificaat voor het proces van asbestverwijdering en een persoonscertificaat voor de personen die asbest verwijderen of die daarop toezicht houden wordt gevraagd. **De FNV is het eens met deze keuze.**

Arboregeling:

In de Arboregeling is een lijst opgenomen met asbesttoepassingen die beschouwd worden als “met de potentie tot hoge blootstelling aan asbestvezels” (waarvoor de certificatieplicht dus geldt).

Het gaat om:

- asbestcementtoepassingen in een binnenruimte, tenzij ze losliggen of geklemd zijn;
- dakbedekkingen van asbestcement, en asbestcement leien;
- overige asbestcementtoepassingen in een buitensituatie indien zij sterk verweerd zijn;
- geweven of geperste asbesttoepassingen, met uitzondering van meszekeringen, en van pakkingen in procesinstallaties;

- lichtgebonden asbesttoepassingen; en
- niet-gebonden asbesttoepassingen.

De FNV merkt hierbij nogmaals op dat vrijwel al het asbestcementoepassingen sterkt verweerd zijn. **Bovendien benadrukken wij** dat het beeld in de media en onder asbest werknemers niet moet zijn alsof er in risicoklasse 1 en in de zgn. A Toepassingen naar vrije hand en onbeschermd asbest mag worden verwijderd. Ook asbestverwijdering die valt in de klasse 1 (en waarbij onder de vigerende grenswaarde wordt gewerkt) of verwijdering in het Toepassingsgebied A dient gedaan te worden onder het regime van Arbowetgeving. Dat zijn onder andere preventieve maatregelen nemen, gesloten afval afvoeren, voorlichting, onderricht, blootstelling bepalen, rustpauzes, vooraf melden, en maatregelen bij (incidentele) overschrijding van de grenswaarde.